

FoU-RAPPORT

Åpenhet i WTO

Oppfølging av notifikasjoner med relevans for handelen med sjømat

Christel Elvestad

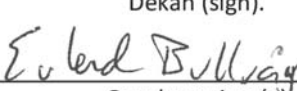
Nord universitet
FoU-rapport nr. 9
Bodø 2017

Åpenhet i WTO

Oppfølging av notifikasjoner med relevans for
handelen med sjømat

Christel Elvestad

Nord universitet
FoU-rapport nr. 9
ISBN 978-82-7456-768-9
ISSN 2535-2733
Bodø 2017

Tittel: Åpenhet i WTO: Oppfølging av notifikasjoner med relevans for handelen med sjømat	Offentlig tilgjengelig: Ja	Publikasjonsnr. FoU-rapport nr. 9
	ISBN 978-82-7456-768-9	ISSN 2535-2733
	Antall sider og bilag: 34	Dato: 07.04.2017
Forfatter(e) / redaktør(er): Christel Elvestad	Prosjektansvarlig (sign). 	
	Dekan (sign). 	
Prosjekt: Om notifikasjoner til WTO på sjømatområdet. Rapport I	Oppdragsgiver(e) Norges sjømatråd	
	Oppdragsgivers referanse	
Sammendrag: Denne rapporten tar for seg hvordan WTO-notifikasjonene kan bidra til at mulige handelshindringer på sjømatområdet lettere fanges opp og håndteres. Den første delen av rapporten tar for seg systemet for notifikasjoner som en del av kravet til åpenhet i WTO. Videre gis det en kort beskrivelse av de formelle krav og prosedyrer som gjelder for notifikasjoner av endrede og nye nasjonale reguleringer, samt hvordan statene forholder seg til dette i praksis. Den andre delen av rapporten ser på hvordan arbeidet med WTO-notifikasjonene foregår i Norge og hvilke erfaringer myndighetene har gjort i forhold til å følge opp sjømatinteressene. Rapporten går deretter inn på tilgjengelig verktøy som kan brukes for å systematisk følge med på og håndtere notifikasjoner av relevans for handelen med sjømat.	Emneord: Internasjonal handel, markedsadgang, WTO, åpenhet (transparens)	

Summary:

How can WTO notifications help to monitor and address potential barriers to trade in the seafood sector?

The first part of the report examines the system of notifications as part of transparency requirements of the WTO. It then provides a brief description of the formal requirements and procedures for notifying new or changed regulations, as well as how member states relate to this in practice.

The second part of the report looks at how Norwegian authorities deal with WTO-notifications and what experiences the Norwegian government has done in terms of ensuring the interests of the seafood industry. The report then present available tools to systematically monitor and address notifications of relevance to trade in seafood.

Keywords:

International trade, market access, WTO, transparency

Åpenhet i WTO: Oppfølging av notifikasjoner med relevans for handelen med sjømat

Christel Elvestad

Forord

Denne rapporten er skrevet på oppdrag for Norges sjømatråd som et bidrag til styrking av fagområdet markedsadgang. Handelshøyskolen Nord Universitet takker for oppdraget, og håper rapporten kan bidra til at mulige handelshindringer lettere fanges opp og håndteres før de ble vanskelige problemer for norsk sjømateksport.

"An ounce of prevention is worth a pound of cure"

Bodø

20. mars 2017

Innholdsfortegnelse

1.	Krav til åpenhet i WTO.....	5
1.1	Åpenhet/transparens: En bærebjelke i det globale handelsregimet	5
1.2	Krav til notifikasjon i WTO.....	7
1.3	Variierende notifikasjonspraksis	10
2.	Hvordan følge med på andre lands notifikasjoner?	15
2.1	Arbeidet med notifikasjoner i Norge: Organisering og erfaringer	15
2.1.1	Prosedyrer og samarbeid.....	15
2.1.2	Dele informasjon, men hva med oppfølgingen?	16
2.1.3	The devil is in the details	16
2.1.4	Babels tårn-problemer	17
2.1.5	Viktige saker har «gått hus forbi»	18
2.2	Tilgjengelige verktøy for å følge med på notifikasjoner	19
2.2.1	WTOs databaser	19
2.2.2	EUs databaser	23
2.2.3	Andre kilder: EPING og GAIN	24
3.	Avdekke og håndtere mulige handelshindringer gjennom notifikasjoner? ...	28

1. Krav til åpenhet i WTO

Denne rapporten tar for seg systemet for notifikasjoner som en del av kravet til åpenhet i WTO. Den første delen av rapporten beskriver kort betydningen av åpenhet eller såkalt transparens, før vi ser nærmere på de formelle krav og prosedyrer som gjelder for notifikasjoner av endrede og nye reguleringer til WTO og hvordan statene forholder seg til dette i praksis.

I den andre delen av rapporten går vi inn på hvordan arbeidet med notifikasjoner foregår i Norge og hvilke erfaringer myndighetene har gjort i forhold til å følge opp sjømatinteressene. I forlengelsen av dette, ser vi nærmere på tilgjengelige verktøy som kan brukes for systematisk å følge med på og håndtere notifikasjoner av relevans for handelen med sjømat.

1.1 Åpenhet/transparens: En bærebjelke i det globale handelsregimet

WTO som handelspolitisk regime handler grunnleggende sett om å sikre bindende internasjonalt samarbeid som reduserer usikkerhet i handelsrelasjonene mellom partene. Åpenhet om endrede og nye reguleringer i medlemslandene er et viktig redskap for å redusere usikkerhet, fordi informasjonsdeling kan gjøre det mulig for å få innsikt i og følge opp hvordan medlemmene ivaretar sine avtalemessige forpliktelser.

«Transparency ought to improve the operation of the trading system by allowing all members to verify that national law, policy and implementation achieve the objectives of the agreements» (Mavroidis & Wolfe, 2015, p. 118).

En annen viktig dimensjon i forhold til kravet om åpenhet om reguleringer er offentlighetens rett til å vite (Wolfe, 2013). Ikke minst er næringsaktørene som deltar i internasjonal handel avhengig av informasjon om de rammebetingelser de må operere under. De senere årene har antallet tekniske reguleringer og standarder som vedtas økt vesentlig. Eksempelvis mottar WTO årlig mer enn 3500 notifikasjoner om TBT¹ og SPS tiltak². Bedriftene har dermed fått stadig nye og ofte mer komplekse krav å forholde seg til i internasjonal handel, hvilket utgjør økte

¹ Tiltak under WTOs TBT-Avtale (The Technical Barriers to Trade Agreement).

² Tiltak under WTOs SPS-Avtale (The Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures).

kostnader for produsenter og eksportører. Innsyn i - og muligheter til å påvirke landenes reguleringsprosesser er derfor stadig viktigere for å unngå at ulike typer tiltak blir unødige handelshindringer. I dette arbeidet kan aktiv overvåking og oppfølging av medlemslandenes notifikasjoner til WTO være et viktig redskap.

“More transparency makes trade more inclusive — making information on regulations and standards more accessible for all stakeholders is essential”. (Karl Brauner, WTO Deputy Director-General).

Gjennom notifiseringene gjøres medlemmene oppmerksom på nye eller endrede reguleringer i markedene og gis mulighet til å stille spørsmål og komme med innspill til tiltakene andre medlemmer har til hensikt å innføre. Ved opprettelse av WTO i 1995 ble det etablert et sentralt register for notifikasjoner for å motta og gjøre tilgjengelig informasjon for alle medlemmene. Databasen inneholder en oversikt over hele 176 notifikasjonsforpliktelser, hvor 42 gjelder notifikasjoner som skal foretas på regulær basis (Mavroidis & Wolfe, 2015).³ I tillegg til direkte kontakt mellom medlemmene, er de ulike WTO-komiteene viktige arenaer for å utveksle informasjon og drøfte aktuelle endringer og utfordringer ved medlemmenes reguleringer. Medlemmer kan ta opp tilfeller hvor de erfarer at andre medlemmer ikke har notifisert reguleringer på foreskrevet måte, de kan be om utfyllende informasjon og komme med kommentarer til tiltak som allerede har blitt notifisert.

I komiteene tas det ikke stilling til om en regulering er i overensstemmelse med de relevante WTO-avtalene. I tilfeller hvor et land mener at et annet land bryter WTO-bestemmelser, kan saken eventuelt tas opp administrativt, politisk eller i siste instans rettslig i WTOs tvisteløsningssystem. Det bør i den forbindelse nevnes at åpenhet/transparens ikke bare omhandler spørsmålet om tilgang til informasjon gjennom notifikasjonssystemet. Mer allment handler transparens om hvor demokratisk internasjonale organisasjoner som WTO er (Nye, 2001), blant annet i forhold til deltakelse og innflytelse i forhandlinger og beslutningstaking og ikke minst mulighetene for uavhengig tvisteløsning. Omfanget av denne rapporten tillater imidlertid ikke at vi går inn på disse forholdene, men konsentrerer oss om åpenhet om nye og endrede reguleringer (for omfattende analyser av transparens i WTO, se for eksempel: Panezi, 2015; Steger, 2008).

Den sentrale artikkelen i forhold til åpenhet er GATT art. X «Publication and Administration of Trade Regulation»: *“Laws, regulations, judicial decisions and administrative rulings of general application,..... shall be published promptly in such a manner as to enable governments and traders to become acquainted with them”* (Utdrag fra art. X 1).

³ Tall fra 2011.

Kravene til åpenhet om reguleringer har utviklet seg mye siden GATT 1947, hvor forpliktelsene til åpenhet begrenset seg til kunngjøring av vedtatt handelsregelverk. Frem til Tokyo-runden i 1979 hadde oppmerksomheten vært rettet mot tiltak som hadde direkte betydning for transaksjonene på grensen, såkalt «at the border measures». Åpenheten bestod dermed i stor grad av offentlige kunngjøringer i nasjonal presse av gjeldende satser for toll og avgifter ved eksport og import. Med Tokyo-runden ble fokuset rettet mot å redusere ikke-tariffære handelshindringer, såkalt «behind the border measures». Det inkluderer alle typer reguleringer som i praksis kan få betydning for handelen. Behovet for andre former for informasjonsdeling mellom medlemmene ble dermed tydeligere. Systemet med notifikasjoner er i dag en viktig bærebjelke i det handelspolitiske systemet.⁴ Hva består så notifikasjonsforpliktelsene mer konkret i og hvordan ivaretas dette i praksis?

1.2 Krav til notifisering i WTO

Notifikasjoner defineres av WTO på følgende måte⁵: «*A transparency obligation requiring member governments to report trade measures to the relevant WTO body if the measures might have an effect on other members*».

Hvilke reguleringer er det så medlemmene er forpliktet til å notifisere? WTO har utarbeidet en såkalt indikativ liste over typen reguleringer som skal notifiseres (se tabell 1). Her fremgår det at notifikasjonskravet i praksis vil gjelde på de fleste områder som omfattes av WTO-regelverk herunder toll, kvoter, anti-dumping, subsidier, og ulike ikke-tariffære tiltak slik som tekniske handelshindringer.

⁴ Jevnlige overvåking og evaluering av landenes handelspolitikk, gjennom den såkalte «Trade Policy Review Mechanism» (TPR(M)), et annet viktig redskap for innsyn i hvordan medlemmene følger opp sine forpliktelser.

⁵ Kilde WTO, se: https://www.wto.org/english/thewto_e/glossary_e/notification_e.htm

Tabell 1 Indikativ liste over typen reguleringer som skal notiseres

Indicative List of Notifiable Measures⁶
Tariffs (including range and scope of bindings, GSP provisions, rates applied to members of free-trade areas/customs unions, other preferences)
Tariff quotas and surcharges, export taxes, quantitative restrictions, including voluntary export restraints and orderly marketing arrangements affecting imports
Non-tariff measures such as licensing and mixing requirements; variable levies
Customs valuation, rules of origin
Government procurement
Technical barriers
Safeguard actions, anti-dumping actions, countervailing actions
Export subsidies, tax exemptions and concessionary export financing
Export restrictions, including voluntary export restraints and orderly marketing arrangements
Other government assistance, including subsidies, tax exemptions
Role of state-trading enterprises, foreign exchange controls related to imports and exports, government-mandated countertrade
Free-trade zones, including in-bond manufacturing
Any other measure covered by the Multilateral Trade Agreements in Annex 1A to the WTO Agreement

De ulike WTO-avtalene og beslutninger fra komiteene spesifiserer nærmere hvilke krav og prosedyrer som skal følges. Her velges TBT-avtalen som illustrasjon.⁷ I TBT-avtalen fremgår det av artikkel 2, 3, 5 og 7 hvilke krav som gjelder for notifikasjoner.

⁶ Kilde WTO, se: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/33-dnotf_e.htm

⁷ For en detaljert gjennomgang på SPS-området, se (WTO, 2010).

TBT-komiteen har på grunnlag av dette utarbeidet mer detaljerte prosedyrer som medlemmene skal følge (se vedlegg 1).

For å oppfylle TBT-avtalens notifikasjonskrav må medlemmene notisere alle tekniske reguleringer, standarder og kontrollprosedyrer som ikke er basert på relevante internasjonale standarder⁸ eller dersom tiltaket kan ha en signifikant effekt på handelen med andre medlemmer (art. 2.9 «technical regulations and standards», art. 5.6 «conformity assessment»⁹).

Det anbefales at tiltaket notiseres på et tidlig stadium i reguleringsprosessen hvor reguleringen foreligger som utkast. Dermed sikres det tid til kommentarer og det blir mulig å ta høyde for innspill og endre reguleringen. Det er frivillig om medlemmene vil gi noen skriftlig tilbakemelding på kommentarer de mottar. Det anbefales at det gis minst 60 dager til å komme med kommentarer, og at det om mulig gis ytterligere tid - gjerne opp mot 90 dager. Det anbefales videre at det gis minimum 6 måneder fra ny eller endret regulering publiseres til den trer i kraft (WTO, 2014). Denne prosessen fremstilles mer detaljert grafisk i figur 1.

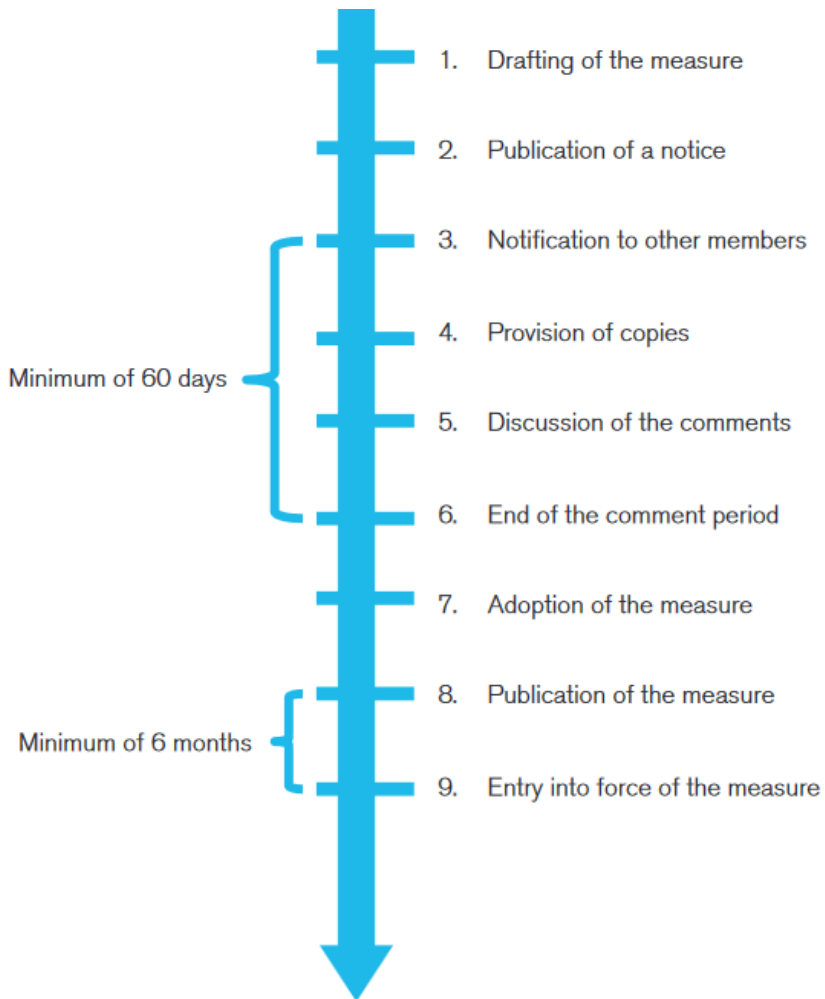
Prosedyrene på SPS-området er lignende, men flere forhold er spesielt for SPS-området slik som skillet mellom notifisering av ordinære («regular») og krisemessige tiltak («emergency») (for gjennomgang av SPS-prosedyrene, se; WTO, 2011). Kravene til notifikasjoner i SPS- og TBT-avtalene skiller seg imidlertid fra andre avtaleområder i WTO, i den forstand at notifikasjonene skal skje forut for vedtak av ny eller endret regulering. På andre områder er kravet til notifikasjoner post facto, dvs. etter at ny eller endret regulering er innført. Eksempelvis skal medlemmene foreta en fullstendig notifisering av alle kvantitative restriksjoner hvert annet år (første periode fra 30. September 2012). Medlemmene må dessuten notisere endringer i bruken av kvantitative restriksjoner så snart som mulig, og ikke senere enn seks måneder etter at endringene er trådt i kraft.¹⁰ Notifikasjonskravene i WTO er med andre ord ikke harmonisert. For å være sikker på hvilke spesifikke notifikasjonskrav som gjelder for de ulike typene reguleringer, må de aktuelle WTO-avtalene/reglene konsulteres nærmere.

⁸ Eller dersom det ikke eksisterer relevante internasjonale standarder eller retningslinjer.

⁹ Se nærmere avklaring fra TBT-komiteen om hvordan «significant effect on other members» skal forstås (WTO, 2014, pp. 88-89).

¹⁰ Se; https://www.wto.org/english/tratop_e/markacc_e/qr_e.htm

Figur 1 Reguleringsprosess, tekniske reguleringer

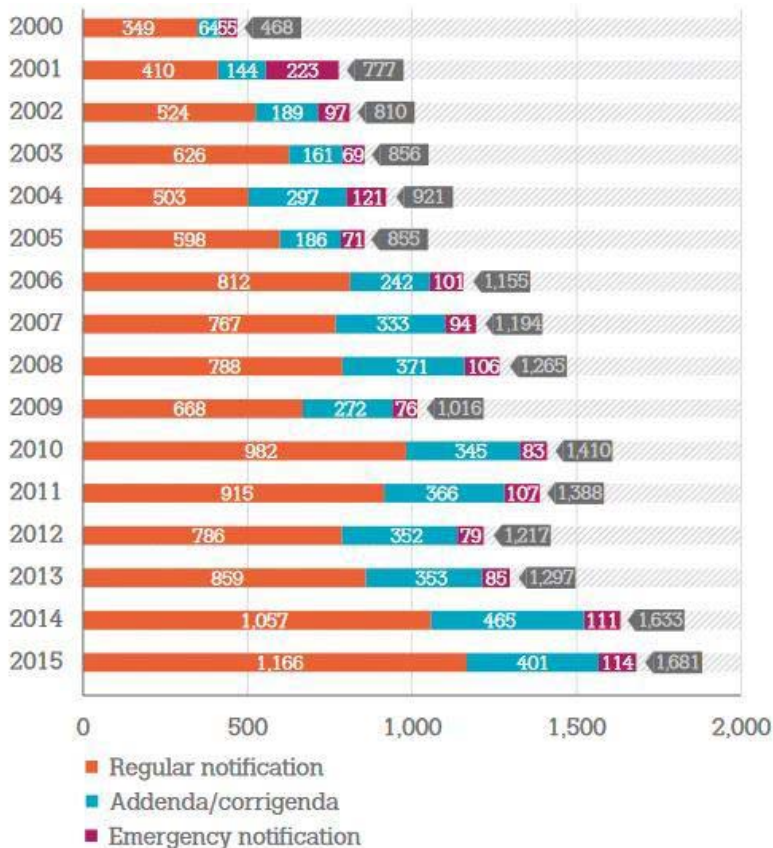
Kilde: (WTO, 2014, p. 25)

1.3 Varierende notiseringspraksis

Kravene til notiserings i WTO er noe ulik i de ulike avtalene og oppfølgingen fra medlemmene varierer mellom avtaleområdene. Oppfølging av kravene til

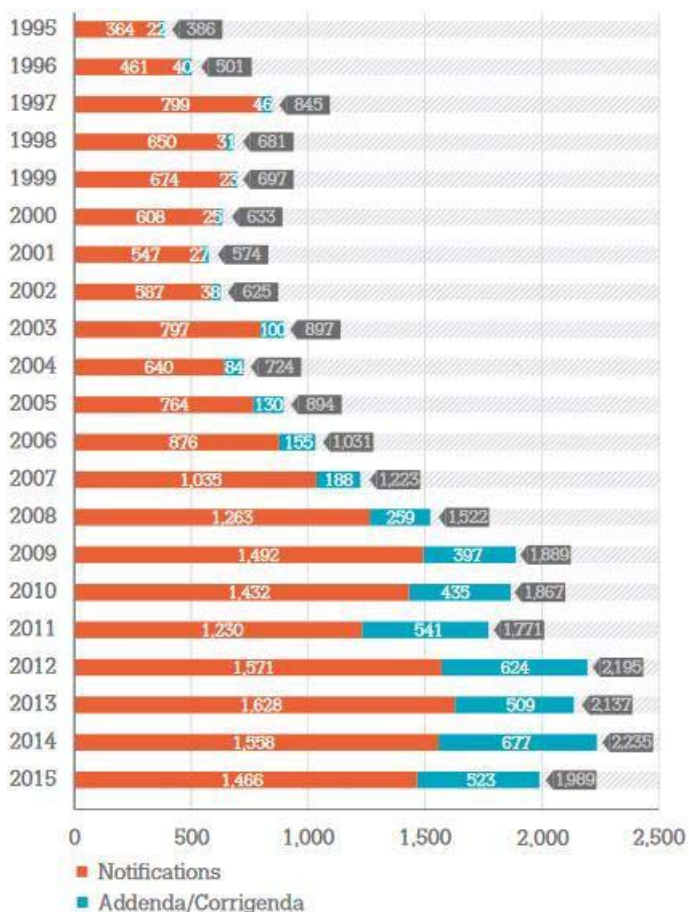
notifikasjon på SPS- og TBT-området kan sies å være mer vellykket i forhold til områder som kvantitative restriksjoner og landbruk. Kun 27 medlemmer hadde notifisert noen form for kvantitativ restriksjon i 2015, til tross for at medlemmene har fått sterke signaler om å forbedre åpenheten på dette feltet. På landbruksområdet hadde medlemmene uttrykt frustrasjon over kompleksiteten i notifikasjonskravene og det ble stilt hele 200 spørsmål i landbrukskomiteen til de 58 notifikasjonene som kom inn i 2015 (WTO, 2016:55-56). Mengden av notifikasjoner til SPS- og TBT-komiteene har økt jevnt og lå på henholdsvis 1681 og 1989 notifikasjoner i 2015 (se detaljer i tabell 2 og 3). Over tid har det vært en økende grad av notifikasjoner fra utviklingslandene. På SPS-området kom eksempelvis 26% av notifikasjonene fra utviklingsland i 2000, mens andel var 70% i 2015.

Tabell 2 SPS-notifikasjoner 2000-2015

Kilde: (WTO, 2016:60)

Tabell 3 TBT-notifikasjoner 1995-2015

Kilde: (WTO 2016:63)

Det er også stor variasjon i notifikasjonspraksis blant medlemslandene. Søger man opp antallet notifikasjoner i WTO for eksempel for USA i 2016 er tallet 475, mens et tilsvarende søk for Nigeria gir et resultat på null notifikasjoner. Det rapporteres også om variasjon mellom nyere WTO-medlemmer som Kina og Russland, hvor Kina har store problemer med å følge opp sine notifikasjonsforpliktelser (Chen, 2012)

mens bildet ser ut til å være noe mer blandet i forhold til Russland (USTR, 2015, pp. 48-50).

Det kan være både manglende vilje og evne som forårsaker variasjonen i notifikasjonspraksis. En utfordring er at landene forstår notifikasjonsforpliktelsene ulikt. Eksempelvis kan man ha problemer med å sortere ut hva som faktisk bør notifiseres og derfor notifisere det aller meste for å være på den sikre siden. Andre land har en snever forståelse av hva som skal notifiseres og notifiserer alt for sjelden.

I SPS-komiteen har medlemmene rapportert om praktiske problemer blant annet med hvordan skjemaer skal fylles ut, manglende tilgang til internett og manglende samarbeid internt mellom den enheten som er faglig ansvarlig (competent authority) og den enheten som faktisk notifiserer tiltakene til WTO (notification point). En del av forklaringen på ulik notifikasjonspraksis kan ha sammenheng med at arbeidet med notifikasjoner er ulikt organisert i de ulike medlemslandene. Landene har ulike modeller for arbeidet, alt fra veldig sentraliserte systemer til veldig desentraliserte systemer. Noen land har egne kontorer hvor man bare jobber med notifikasjoner, mens andre har delegert ansvaret til ulike underliggende etater.

Et annet praktisk problem har vært usikkerhet knyttet til hvilken komité det skal notifisere til. Eksempelvis kan skillet mellom hvilke tiltak som er SPS-tiltak og hvilke som er TBT-tiltak oppleves som uklart og føre til at nytt regelverk rapporteres til feil komité eller rapporteres parallelt under begge avtalene. Medlemmene har også gitt tilbakemelding om vansker med å håndtere store mengder kommentarer og innspill som kommer som respons fra andre medlemmer når tiltak notifiseres (WTO, 2015). I SPS og TBT-komiteene jobbes det derfor blant annet med å spesifisere kravene bedre, sikre mer harmonisert praksis og forenkle informasjonshåndteringen.

En grunn til å ikke notifisere kan selvsagt bunne i et ønske om å holde mulige handelshindringer skjult og dermed unngå å kompromittere seg selv ved å dele informasjon. I slike tilfeller står man gjerne ovenfor langvarige konflikter, når konsekvensene av reguleringene først blir kjent. I mange flere tilfeller skyldes manglende eller mangelfull notifisering trolig svake administrative ressurser i medlemslandet. Et viktig satsingsfelt i WTO er derfor å komme med målrettede tiltak som kan styrke administrativ kapasitet særlig blant de minst utviklede landene.¹¹ I noen tilfeller oppstår det også situasjoner hvor tiltakene er notifisert på riktig måte, men hvor det er håndhevelsen i ettertid som fører til handelsproblemer. Et eksempel på at «papir og praksis» kan være forskjellig er

¹¹ Se: https://www.wto.org/english/news_e/pres16_e/pr780_e.htm

Ukrainas notifikasjon av nytt regelverk om tollverdi. Her så det notifikerte tiltaket i utgangspunktet greit ut, men i praksis har dette blitt et problem for norsk sjømateksport, fordi ukrainske myndigheter i noen grad legger til grunn referansepriser istedenfor faktisk betalingsverdi.

En annen aktuell sak er Nigerias innføring av valutarestriksjoner. Her har hele 9 medlemsland inkludert Norge påpekt at de anser restriksjonene i strid med WTO-regelverket og at tiltakene heller ikke er notifikert i tråd med WTOs prosedyrekrav. Den nigerianske sentralbanken har lagt ned forbud mot bruk av vekslingskurs mot det såkalte Forex-systemet for mer enn 40 produkter herunder fisk. Man har isteden blitt henvist til en form for kvasi-lovlig børs hvor man får langt dårligere kurs. Kostnadene kan dermed bli opptil dobbelt så store i praksis. Norske myndigheter har kommet i dialog med nigerianske myndigheter for få fjernet restriksjonene, ikke minst med tanke på å ivareta hensynet til kostnadene ved eksporten av tørrfisk og pelagisk fisk fra Norge.

2. Hvordan følge med på andre lands notifikasjoner?

2.1 Arbeidet med notifikasjoner i Norge: Organisering og erfaringer¹²

2.1.1 Prosedyrer og samarbeid

Utenriksdepartementet har det overordnede koordineringsansvaret for alle WTO-notifikasjoner. På SPS-området har imidlertid Landbruks- og matdepartementet (LMD) fått delegert ansvar for koordinering av oppfølging av SPS-avtalen og er kontaktpunktet som mottar og videreformidler kommunikasjon fra SPS-sekretariatet i Genève. Det er kanskje særlig på SPS-området det har vist seg særlig viktig å ha fokus på sjømat. LMD skal observere og vurdere, med evt. bistand fra Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) og Helse- og omsorgsdepartementet (HOD), om innkommende notifikasjoner kan ha betydning for Norge og formidle relevante notifikasjoner til øvrige departementer, Mattilsynet, næringsorganisasjonene og andre interessenter. Notifikasjoner som angår offentlig regelverk, herunder sertifikater og inspeksjoner, skal sendes til Mattilsynet for vurdering etter at førstesortering er gjort av LMD. Mattilsynet skal gjennomgå og kommentere disse med sikte på å unngå at det innføres regelverk som ikke er i samsvar med SPS-avtalen. Mattilsynet skal utarbeide eventuelle kommentarer til notifikasjonene som sendes via LMD til SPS-sekretariatet eller det aktuelle lands myndigheter (DEP, 2016, p. 31).¹³ I forhold til øvrig WTO-regelverk, må NFD løpende sortere ut sjømatrelevante notifikasjoner.¹⁴ Mattilsynet har ikke ansvar på andre WTO-områder tilsvarende den rollen de har på SPS-området, og mottar ikke notifikasjoner.

¹² Fremstillingen av norsk organisering og erfaringer med WTO-notifikasjonene bygger på intervju med Utenriksdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet (7. desember 2016), Mattilsynet (12. desember 2016), Landbruks- og matdepartementet, og Norges sjømatråd (13. desember 2016).

¹³ Når det gjelder notifiseringer *fra Norge til WTO* på SPS-området, skal disse sendes gjennom UD med kopi til LMD. Hvert av departementene har ansvar for at regelverk på sitt område blir notifisert i henhold til forpliktelsene i SPS-avtalen. EU notifiserer også på vegne av EØS-landene på det veterinære området, og i noen grad på det plantesanitære området. Dette har som konsekvens at det er få notifiseringer fra Norge (DEP, 2016).

¹⁴ LMD er såkalt «enquiry point», mens UD er «notification point» for SPS-saker. I TBT-saker er Standard Norge «enquiry point», mens UD er «notification point».

2.1.2 Dele informasjon, men hva med oppfølgingen?

LMD viser til at de ukentlig mottar mange notifikasjoner og at flere at disse kan være fra viktige markeder for sjømat slik som USA, Japan og Indonesia. LMD anslo at det kan være snakk om et sted mellom 5 og 10 saker i måneden på SPS-området som berører sjømat direkte. Noen notifikasjoner er generell for matområdet, eksempelvis almene kontrollrutiner eller standarder. Det fremgår som regel om notifikasjonen omhandler sjømat eller ikke. I så tilfelle må man gjennomgå hvorvidt den nye eller endrede reguleringer som vil gi noen utfordringer for norske næringsaktører, og evt. få gitt beskjed om hvilke endringer næringa må tilpasse seg fremover. Det kommer mange notifikasjoner som man umiddelbart kan sjalte ut, slik som notifikasjoner som kun omhandler en annen spesifikk handelspartner enn Norge.

LMD videresender alle SPS-notifikasjoner til NFD og Mattilsynet. LMD gjør en grovsortering og sender noen ganger med evt. kommentar om hvilke notifikasjoner NFD og Mattilsynet særlig bør se nærmere på. Det blir i alle tilfeller opp til NFD og Mattilsynet å vurdere og evt. foreta seg noe opp mot landene som har notifisert. LMD påpekte at de ikke har noen rolle og ikke vet hva som skjer i forhold til notifikasjonene på sjømat etter at de har sendt dem fra seg. Det blir opp til NFD og Mattilsynet å følge opp sjømatsakene eksempelvis gjennom å ta kontakt med det notifiserende landet for mer informasjon, merknader og kommentarer.

Mattilsynets påpeker at deres rolle i forhold til SPS-området inkl. notifikasjonene er klar. Problemet er tid og kompetanse på området, ikke minst i å forstå hva som ligger i de notifikasjonene som kommer inn. Mattilsynets erfaring med å følge opp saker er noe blandet. I hastesaker har Mattilsynet enkelte ganger henvendt seg direkte til kontaktpunktet i det notifiserende landet. Men hovedsakelig sender de sine kommentar og innspill til NFD. De viser til at de sjeldent har kunnet følge med på hva som faktisk skjedde videre i saker hvor da har kommet med innspill. De har ikke mottatt noen direkte svar på kommentarer og innspill de har gitt.

2.1.3 The devil is in the details

Alle notifikasjoner som kommer inn i løpet av et år utgjør en svært stor mengde informasjon, og det vil i praksis ikke være mulig å gå inn i dybden på hver notifikasjon som mottas. Ifølge UD opplever man at man i stor grad fanger opp relevante notifikasjoner. UD peker likevel på at det i noen tilfeller har vært vanskelig å fange opp alle notifikasjonene som kan ha betydning, ikke minst på grunn av detaljnivået. UD gav et eksempel fra TBT-området og en regulering om

gassbeholdere i det chilenske markedet. Generelt fulgte reguleringen internasjonal standard, men unntaket var kravet til ventilen som fulgte en avvikende nasjonal standard. Denne viktige detaljen fremgikk imidlertid kun av en fotnote. I praksis ville det bety at en norsk leverandørbedrift (med 80% av verdensmarkedet på denne typen gassbeholdere) kunne bli stengt ute fra det chilenske markedet, fordi man brukte en annen type ventil enn det kravet i fotnoten tilsa. Saken ble tatt opp med Chile og den fant sin løsning, men den illustrerer likevel utfordringene man kan støte på i håndteringen av notifikasjonene.

2.1.4 Babels tårn-problemer

Det er et krav at notifikasjonen skal være på ett av de tre offisielle språkene i WTO (engelsk, fransk, spansk), men det er ikke et krav at selve reguleringen som notifiseres skal være oversatt. Eksempelvis har det i nyere tid kommet relevante notifikasjoner fra Vietnam og Korea på sjømatområdet hvor reguleringen ikke har vært tilgjengelig på engelsk. Man i slike tilfeller forsøke å få tak i mer informasjon via den norske ambassaden i markedslandet. Ambassaden kan be om en kortversjon eller nærmere beskrivelse/forklaring eller evt. tilgjengelig oversettelse. Norge vil som et lite land i noen grad også kunne lene seg på store ressurssterke aktører som USA og EU. De store aktørene har ressurser og evne til å adressere viktige forhold, selv om det ikke alltid er slik at andre land har de samme interessene som Norge. I noen tilfeller kan man likevel ha mulighet å være gratispassasjer, for eksempel når det gjelder tilgangen på oversettelser av reguleringer. Mattilsynet har blant annet forsøkt å kontakte matråden i Brussel for å forhøre seg om noen av EU-landene har foretatt en oversettelse som man kan få tilgang til. LMD viste til et eksempel hvor man fikk hjelp fra EU-kommisjonen gjennom deling av en uoffisiell oversettelse til portugisisk i forhold til en ny brasiliansk regulering som påvirket leveranser fra norske fartøy. Det synes imidlertid som noe usikkert å gjøre seg avhengig av tilfeldige velvillige personer i andre land. SPS-komiteen har derfor drøftet muligheten for å bygge opp en database hvor man både kan legge inn offisielle og uoffisielle oversettelser til WTO-språkene som kan deles til alle medlemmer. Det hender ofte at USA eller EU har hatt ressurser til å foreta oversettelser som kan være nyttig for andre mindre ressurssterke land å få tak i. Til tross for at man skulle stå ovenfor en uoffisiell oversettelse, kan det være langt bedre å ha tilgang til et slikt dokument enn ingen oversettelse. I alle fall som et første inntak til å finne ut hva notifikasjonen handler om.

2.1.5 Viktige saker har «gått hus forbi»

De fleste handelsproblemer som blir håndtert, skjer ifølge Mattilsynet som følge av at næringsaktører har opplevd konkrete problemer i sine markeder og rapporterer dette inn til dem. Dette har i visse tilfeller vært saker som har vært notifisert, men hvor verken LMD, NFD eller Mattilsynet har klart å få fange det opp. En slik sak er Brasils regelverk med krav til innfrysningstid av fisk til minus 5 grader i løpet av 2 timer. Ifølge Norges sjømatråd ble denne saken meldt inn fra næringen i august 2016. Det viser seg imidlertid at regelverket ble notifisert til SPS-komiteen i WTO i 2010. Hadde man greid å fange opp notifikasjoner når den forelå, hadde man kunnet kommet med innspill innen tidsfristen og mest sannsynlig eliminert problemet for Norges del.

En annen sak med Brasil dreier seg om et krav til PH-verdi på sjømat på mellom 6,2 og 6,8. Ifølge Norges sjømatråd, har Brasil trolig satt kravet på et relativt lavt nivå for å hindre juks med fisk hvor PH-verdien er forhøyet på grunn av tilsetning av fosfat. Næringen ble kjent med dette kravet, etter at det viste seg å bli et problem for import av lysing fra Argentina. Det er uklart om reguleringen, som er fra 2005 har vært notifisert til WTO. Fra norsk side ble man først klar over saken i januar 2016.

Nofima har kommet med en faglig uttalelse om at norsk klippfisk vanligvis har en PH-verdi på mellom 6,4 og 6,5 og således normalt vil falle innenfor kravene i det brasilianske regelverket. Dog kan man ikke garantere at ikke PH-verdien av naturlige årsaker kan komme over eller under grenseverdiene som er satt. Hadde man kommet i dialog om begrunnelse og utforming av regelverket på et tidlig tidspunkt, kunne man luke ut denne typen problem og man hadde hatt minimum et halvt år på seg til å foreta eventuelle tilpasninger.

Det er også en tredje sak med Brasil, hvor det er uklart om Brasil faktisk har notifisert og Norge burde ha fanget opp saken og kommet med innspill. Næringen har imidlertid blitt kjent med at Brasil har regler om oppbevaring av fisk hvor kravet er 0-4 grader dvs. kjølt fisk ved «point of sale». I forhold til klippfisk er det omkring 10% prosent av fisken som oppbevares kjølt, mens det vanlige er å ha fisken i kasser i romtemperatur når den selges. Ifølge Norges sjømatråd, har markedskreftene gjort at saken til nå ikke har blitt et stort problem i praksis. Det vil imidlertid bli utfordrende dersom Brasil velger å håndheve denne regelen som har vært «sovende» siden 2000.

2.2 Tilgjengelige verktøy for å følge med på notifikasjoner

2.2.1 WTOs databaser

I-TIP

The screenshot shows the WTO website's navigation bar with the logo and menu items: Home, About WTO, News and events, Trade topics, WTO membership, Documents, data and resources, and WTO and you. Below the navigation bar is a breadcrumb trail: home > resources > statistics > itip. The main content area features the I-TIP logo, the title 'Integrated Trade Intelligence Portal (I-TIP)', the subtitle 'Improving the transparency of trade policy measures', and a descriptive paragraph: 'The Integrated Trade Intelligence Portal (I-TIP) provides a single entry point for information compiled by the WTO on trade policy measures. Containing information on over 39,000 measures, I-TIP covers both tariff and non-tariff measures affecting trade in goods as well as information on trade in services, trade in government procurement markets, regional trade agreements and the accession commitments of WTO members. Its aim is to serve the needs of those seeking detailed information on trade policy measures as well as those looking for summary information.'

I-TIP er WTOs helhetlige eller overordnede portal som samordner informasjon om alle typer notifiserte tiltak i WTO. I-TIP har blant annet kobling til databasene for tariffære handelstiltak (Tariff Analysis Online), hvor man kan gjøre analyser i forhold til medlemmenes tollforpliktelser. I-TIP er fortsatt under utarbeidelse, men de fleste ikke-tariffære forhold er også kommet på plass. Informasjonen som ligger i I-TIP er blant annet synkronisert med databasene som er spesielt utviklet for TBT og SPS-tiltak (omtales nærmere under).

I-TIP Goods: Integrated analysis and retrieval of notified non-tariff measures

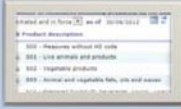
I-TIP Goods provides comprehensive information on non-tariff measures (NTMs) applied by WTO members in merchandise trade. The information includes members' notifications of NTMs as well as information on "specific trade concerns" raised by members at WTO committee meetings. Its aim is to serve the needs of those seeking detailed information on trade policy measures as well as those looking for summary information. It includes links to the WTO's extensive tariff and trade databases, and to DocsOnLine system.

Choose one of the following options:

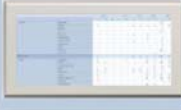
GRAPHS over TIME

- You can see and select stocks or flows of Non-Tariff Measures (NTMs), by type of measure.
- See individual measures by simply clicking on any bar in the graphs!
- This option does not allow the selection of country or product affected.

TABLES by PRODUCTS

- Look at the incidence of NTMs by HS sections and chapters, and by country imposing the measure.
- See individual measures by simply clicking on any number in the tables!
- This option does not allow a selection of products.

TABLES by MEMBERS

- Look at the incidence of NTMs by WTO member and geographical regions.
- See individual measures by simply clicking on any number in the tables!

DETAILED QUERY

- Select any combination of the five criteria: type of NTM, dates, country imposing, country affected, and product. Get tabular listing of NTMs.
- Drill down for additional details.
- Export summary and detailed NTM information.

WHAT IS AVAILABE NOW

- Most of Non-Tariff Measures (NTMs) are now included in I-TIP: Trade defence measures, technical measures and their Specific Trade Concerns (STCs), quantitative restrictions, the NTMs from the Agreement on Agriculture and information on state trading enterprises.
- TBT and SPS data are fully synchronized with their respective online reporting systems; same than Specific Trade Concerns (STC) data.
- Antidumping and Countervailing measures cover all measures initiated and/or with final duties in force from 2001 to the first half of 2016.

To be added

- Customs Valuation (2017)
- Rules of Origin (2017)
- Preshipment Inspection (2017)
- Import Licences (2017)

Contact us: i-tip@wto.org
Version: 1.5

I-TIP har sin kanskje sin klareste styrke som et verktøy for å utføre analyser av ikke-tariff ere handelshindringer. Her har man anledning til å lage analyser hvor man kan sortere ut fra fire ulike kriterier: på type ikke-tariff ere handelshindring, på hvilket land som har innført tiltaket, hvilke land som er berørt av tiltaket og på typen produkt. Det er enkelt å lage grafer som viser utviklingen over tid for ulike typer tiltak, og tabeller ut fra produkt og medlemsland. Når det gjelder oppfølging av notifikasjonene mer konkret, er imidlertid de spesialiserte databasene kanskje bedre verktøy å bruke.

TBT-IMS

Med hjelp av TBT-IMS-verktøyet kan man blant annet kj re ut en månedsrapport for TBT-notifikasjoner, hvor også frister for å komme med kommentarer og innspill til den enkelte reguleringer fremkommer. Lager man eksempelvis en oversikten fra november 2016, viser denne at 23 medlemmer hadde sendt inn 136 notifikasjoner. En kjapp kikk på notifikasjonene som inngår i oversikten viser at en liten håndfull av disse har relevans for matområdet (indikert med «food eller food standard»).

Det er imidlertid enkelt å gjøre søk i TBT-IMS-databasen basert på type produkt. Med et avansert søk hvor vi legger inn HS03 fra 1/12 2013 til 1/12 2016, ser vi

eksempelvis at det har vært notifisert 12 ulike nye eller endrede matvarestandarder som omfatter sjømat til TBT-komiteen. Det kan selvsagt også være en rekke andre tiltak som berører sjømat, men som ikke har HS-koden 03 oppgitt. Men dette søket gir i alle fall en viss pekepinn på at det er saker på TBT-området som direkte angår sjømat og dermed burde sjekkes ut og evt. følges opp.

The screenshot shows the 'TBT Information Management System' search interface. The search criteria are set to 'Basic Search'. The 'Symbol' field is empty. The 'Date of distribution' is set from 'From' to 'To' with a date format of (dd/mm/yyyy). The 'Notifying member' is set to 'All'. The search results are displayed in a table with columns for 'HS Product' and 'ICS Products'. The 'HS Product' column lists various product codes and descriptions, such as '01 - LIVE ANIMALS', '02 - MEAT AND EDIBLE MEAT OFFAL', and '03 - FISH AND CRUSTACEANS, MOLLUSCS AND OTHER AQUATIC INVERTEBRATES'. The 'ICS Products' column lists codes and descriptions, such as '01 - GENERALITIES, TERMINOLOGY, STANDARDIZATION, DOCUMENTATION' and '03 - SERVICES, COMPANY ORGANIZATION, MANAGEMENT AND QUALITY ASSURANCE'. There are buttons for 'Add', 'Remove', 'More details', and 'Less details' next to each product entry. The 'Products Covered (Free Text)' field is empty.

SPS-IMS

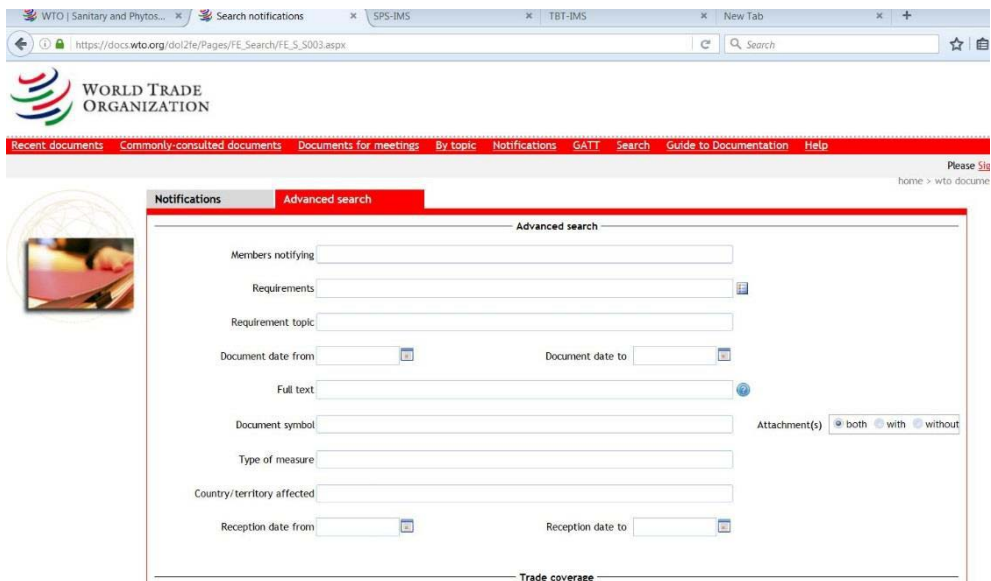
Et tilsvarende verktøy finnes også for SPS-tiltak. Her får man tilgang til alle dokumenter som er tilgjengelige på SPS-området inkludert notifikasjonene.

The screenshot shows the 'SPS Information Management System' search interface. The search criteria are set to 'Basic Search'. The search results are displayed in a table with columns for 'HS Product' and 'ICS Products'. The 'HS Product' column lists various product codes and descriptions, such as '01 - LIVE ANIMALS', '02 - MEAT AND EDIBLE MEAT OFFAL', and '03 - FISH AND CRUSTACEANS, MOLLUSCS AND OTHER AQUATIC INVERTEBRATES'. The 'ICS Products' column lists codes and descriptions, such as '01 - GENERALITIES, TERMINOLOGY, STANDARDIZATION, DOCUMENTATION' and '03 - SERVICES, COMPANY ORGANIZATION, MANAGEMENT AND QUALITY ASSURANCE'. There are buttons for 'Add', 'Remove', 'More details', and 'Less details' next to each product entry. The 'Products Covered (Free Text)' field is empty.

Det skilles mellom «Regular Notifications», «Emergency Regulations» og «Addenda/Corrigena», men man kan be om å få se alle typer notifikasjoner samtidig. Om man eksempelvis foretar et søk på alle typer SPS-notifikasjoner fra 1/1 2016 til 1/12 2016 på HS03 får man 70 treff hvor man kan overføre treffene til Exel. Ett av treffene er eksempelvis en notifikasjon fra Ukraina, hvor fristen for å komme med innspill til ny regulering som også angår HS03 er blitt endret. For å finne nærmere ut hva det dreier seg om kan man klikke seg inn på den enkelte notifikasjon.

WTO- documents online

WTOs allmenne søkeverktøy for dokumenter er WTO documents online. Her finnes det også en spesifikk fane for å søke i notifikasjoner på alle områder som omfattes av WTO-regelverket. Her kan man eksempelvis gjøre et søk på HS03 som gir 62 treff (58 SPS-tiltak og 4 TBT-tiltak). Dette indikerer at det trolig er tryggest å søke opp notifikasjonene i de mer spesialiserte databasene og evt. bruke WTO-online til å finne frem eksempelvis alle notifikasjoner fra et bestemt markedsland (notifying member). Om vi for eksempel søker på Ukraina fra 1/1 2016 – 1/12 2016 kan vi se at Ukraina har notifisert 44 tiltak og på hvilke områder disse er notifisert (12 SPS-tiltak, 8 TBT-tiltak osv.) og gå inn på notifikasjoner av interesse.

The screenshot shows a web browser window with the URL https://docs.wto.org/dol2ife/Pages/FE_Search/FE_S_S003.aspx. The page header includes the WTO logo and navigation links: Recent documents, Commonly consulted documents, Documents for meetings, By topic, Notifications, GATT, Search, Guide to Documentation, and Help. The main content area is titled "Notifications" and "Advanced search". It features several search filters: Members notifying, Requirements, Requirement topic, Document date from/to, Full text, Document symbol, Attachment(s) (with radio buttons for both, with, and without), Type of measure, Country/territory affected, and Reception date from/to. A "Trade coverage" link is visible at the bottom of the search area.

2.2.2 EUs databaser

Det bør også nevnes at EU-kommisjonen har et omfattende informasjonstilbud i forhold til markedsadgang. Blant annet finnes informasjon som er av stor interesse for den som ønsker å holde seg oppdatert på nye handelsavtaler, landinformasjon, rapporterte handelshindringer og WTO-notifisert regelverk for å nevne noe. Blant annet gir EU en åpen mulighet til å abonnere på informasjon om nye TBT-notifikasjoner via epost. Dette er et tilbud som blant annet norsk UD benytter seg av.

EU-TBT Mailing list

European Commission > Growth > Single Market and Standards > Tools and Databases > TBT > TBT and You > Being informed > ... > Subscribe to mailing list

Single Market and Standards | Industry | Entrepreneurship and SMEs | Access to finance for SMEs | Sectors

TBT

About the TBT Agreement

TBT and You

- Being informed
- Mailing list
 - Subscribe to mailing list
 - Manage subscription
 - Unsubscribe from mailing list
- Activity reports
- Interactive Statistics
- Being heard

Search the database

Documents

FAQ

Subscribe to mailing list

To subscribe to the mailing list please follow the 3 easy steps below.

Step 1 Your contact information | **Step 2** What kind of information | **Step 3** For which countries

Your contact information

Tell us something about yourself:

Your e-mail address

Your country of origin

You are, or you represent, a

Your preferred language
 Deutsch English Français

2.2.3 Andre kilder: EPING og GAIN

EPING

Det såkalte Eping-systemet drives av FN¹⁵, WTO og det internasjonale handelssenteret¹⁶ og ble nettopp lansert på møte i TBT-komiteen 8. november 2016. Eping er et online varslingsystem som skal hjelpe myndigheter, organisasjoner og bedrifter med å holde seg oppdatert om hvilke reguleringer som gjelder i internasjonal handel.

Eping gir tilgang på notifikasjoner fra alle WTO-medlemmene på TBT og SPS-området og muligheter til å målrette informasjonstilgangen til markeder og produktkategorier som er av spesiell interesse for den enkelte bruker. En viktig funksjon i Eping er også mulighet til å opprette dialog mellom offentlig og privat sektor om mulige handelshindringer på et tidlig stadium i reguleringsprosessen. Bildene under viser hvordan notifikasjonen fremkommer i oversikten som «notification summary» og når man klikker på selve notifikasjonsdokumentet (OBS: referansen til dokumentet G/SPS/N/TPKM/413 vises øverst i høyre hjørne).

¹⁵ The United Nations Department of Economic and Social Affairs (DESA).

¹⁶ The International Trade Centre (ITC).

Notification summary: G/SPS/N/TPKM/413

Notifying Member(s)	Chinese Taipei
Symbol, title and description of content	The Draft of amendment of Regulation for Systematic Inspection of Imported Food G/SPS/N/TPKM/413 The Announcement of the draft for the amendment of Regulation for Systematic Inspection of Imported Food for comment.
Distribution date	06/10/16
Products	Product name(s): HS Codes: 03, 04; HS codes: 03, 04;
Objectives	Food safety
Keywords (SPS Only)	Food safety, Human health
Regions or countries affected (SPS Only)	All trading partners
Comment deadline	05/12/16

WORLD TRADE
ORGANIZATION

G/SPS/N/TPKM/413

6 October 2016

(16-5333)

Page: 1/2

Committee on Sanitary and Phytosanitary Measures

Original: English

NOTIFICATION

1.	Notifying Member: <u>THE SEPARATE CUSTOMS TERRITORY OF TAIWAN, PENGHU, KINMEN AND MATSU</u> If applicable, name of local government involved:
2.	Agency responsible: Food and Drug administration, Ministry of Health and Welfare
3.	Products covered (provide tariff item number(s) as specified in national schedules deposited with the WTO; ICS numbers should be provided in addition, where applicable): HS Codes: 03, 04
4.	Regions or countries likely to be affected, to the extent relevant or practicable: ☒ All trading partners ☐ Specific regions or countries:
5.	Title of the notified document: The Draft of amendment of Regulation for Systematic Inspection of Imported Food. Language(s): Chinese. Number of pages: 4 http://www.fda.gov.tw/TC/news.aspx?cid=3&cchk=46552e96-810a-42c3-83e1-bd5e42344633
6.	Description of content: The Announcement of the draft for the amendment of Regulation for Systematic Inspection of Imported Food for comment.

GAIN

En annen mulig kilde til å fange opp regelverksutvikling i viktige markeder er rapportene som utgis av USDA Foreign Agricultural Service. Amerikanske ambassadepersonell utarbeider jevnlig rapporter om utviklingen på matområdet i markeder over hele verden som kan ha stor nytteverdi. Disse rapportene går under tittelen «GAIN Reports» under det såkalte «Global Agricultural Information Network».

gain.fas.usda.gov/Pages/Default.aspx

USDA United States Department of Agriculture
Foreign Agricultural Service

gain
Global Agricultural Information Network Online

GAIN Home Help Contact Us

FAS Home > GAIN Home

Global Agricultural Information Network

USDA'S Global Agriculture Information Network (GAIN) provides timely information on the agricultural economy, products and issues in foreign countries since 1995 that are likely to have an impact on United States agricultural production and trade. U.S. Foreign Service officers working at posts overseas collect and submit information on the agricultural situation in more than 130 countries to USDA's Foreign Agricultural Service (FAS), which maintains the GAIN reports.

Production, Supply, and Distribution (PSD) data in GAIN reports are NOT official USDA data, but represent estimates made by FAS Attachés. Official USDA PSD data are determined after analyzing all overseas reports and drawing on additional sources, including more than 1,500 documents received from private and public sources around the world, global weather information, and satellite imagery analysis. After this analysis, official USDA data are released in USDA's World Agricultural Supply and Demand Estimates monthly report and in FAS' World Production, Market, and Trade reports.

Det er mulig å søke i USDAs database basert på produkter, herunder «Fishery Products» og ut fra markedsland. Man kan også abonnere på rapporter fra GAIN og få informasjonen tilsendt på epost. Eksempelvis gir GAIN-rapporter ofte informasjon om regelverksutvikling hvor ambassadene har gjort jobben med å oversette utkast til regelverk på engelsk, samtidig som man gjerne gir korte vurderinger av innholdet. I noen tilfeller fanges også sakene opp av GAIN-systemet før de blir til notifikasjoner i WTO. Saken under handler eksempelvis om utkast til nye opprinnelsesregler ved import til den Eurasiske økonomiske union som (ennå) ikke har blitt notifisert til WTO.

Voluntary _ Public

Date: 11/16/2016

GAIN Report Number: RS1665

Russian Federation

Post: Moscow

Draft decision on approval of EAEU Rules of Origin

Report Categories:

FAIRS Subject Report

Approved By:

Rachel Vanderberg

Prepared By:

Staff

Report Highlights:

The Eurasian Economic Commission (EEC), the regulatory body of the Armenia-Belarus-Kazakhstan-Kyrgyzstan-Russia Eurasian Economic Union (EAEU), published the draft Decision "On approval of rules for definition of origin of goods imported into the customs territory of the Eurasian Economic Union (non-preferential rules of definition of Origin of Goods)" for public comments. The comment period for this draft will close on November 23, 2016. As of the date of publication of this report, FAS/Moscow does not believe this measure has been notified to the World Trade Organization.

Interested parties are encouraged to send their comments and concerns directly to EEC at burkov@ecommission.org or agmoscow@usda.gov and Justin.Schwegel@fas.usda.gov.

3. Avdekke og håndtere mulige handelshindringer gjennom notifikasjoner?

Hvilke generelle innsikter kan vi så trekke om betydningen av notifikasjoner som informasjonskilde for å avdekke og håndtere mulige handelshindringer for sjømatnæringen?

Det er åpenbart at ikke alle land følger opp sine notifikasjonsforpliktelser og ulike medlemsland har ulik praksis når det gjelder notifikasjoner både med hensyn til hva de notifiserer og hvordan de gjør det. Notifikasjonskravene varierer også fra område til område. Å kjenne til alle notifikasjoner på et gitt tidspunkt betyr dermed ikke at man kjenner til alle relevante nye reguleringer eller reguleringsendringer som kan angå sjømatinteressene.

Det vil derfor være en stor fordel om man greier å fange opp nye saker i de nasjonale prosessene som foregår i viktige markeder så tidlig som mulig. For selv om man kan få anledning til å komme med innspill til reguleringer før de vedtas, slik som på SPS- og TBT-området, så kommer man inn på et tidspunkt i reguleringsprosessen hvor de fleste premisene allerede er lagt. Notifikasjonene kan betraktes mer som en slags sikkerhetsventil i så måte. Det er imidlertid viktig å være klar over at dersom man ikke har greid å fange opp en notifikasjon, så forhindrer det ikke et land fra å forfølge en sak administrativt, politisk eller rettslig senere. Man kan altså bestride forhold som har vært notifisert, selv om man ikke fulgte opp notifiseringen innen fristen. Men et viktig poeng er selvsagt å unngå å komme i en slik situasjon.

Gjennomgangen over viser at norske myndigheter synes å ha gode rutiner for å fordele informasjon om notifikasjonene mellom myndighetene, slik som på SPS-området. Til tross for dette har viktige saker av betydning for sjømatnæringa ikke blitt fanget opp. I saker hvor man gir innspill til andre medlemsland på nye og endrede reguleringer, kan det se ut som det mangler gode rutiner for samarbeid i forhold til den oppfølging som gjøres av notifikasjonene.

Det er dermed et potensial for forbedring i forhold til både overvåking og oppfølging av notifikasjoner med relevans for sjømatområdet. Myndighetene peker også selv på kapasitetsproblemer med å håndtere den store informasjonsmengden som notifikasjonene fra WTO utgjør. Rapporten peker på flere nyttige redskaper som kan benyttes for å bøte på dette problemet. Eping kan særlig trekkes frem som et helt nytt system som kan gjøre det lettere å fange opp saker av betydning for sjømatsektoren.

Referanser

- Chen, S. (2012). China's Compliance with WTO Transparency Requirements: Institution-Related Impediments. *Amsterdam Law Forum*, 4(4), 25-50.
- DEP. (2016). *Internasjonalt arbeid på områdene mattrygghet, forbrukerhensyn, innsatsvarer, dyre-og fiskehelse, dyrevelferd, plantehelse og kosmetikk*. Helse- og omsorgsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet.
- Mavroidis, P. C., & Wolfe, R. (2015). From Sunshine to a Common Agent: The Evolving Understanding of Transparency in the WTO. *The Brown Journal of World Affairs*, XXI(II, Spring/Summer).
- Nye, J. S. J. (2001). Globalization's Democratic Deficit: How to Make International Institutions More Accountable. *Foreign Affairs*, 80(4 (Jul. - Aug., 2001)), 2-6.
- Panezi, M. (2015). *Through the Looking Glass: Transparency in the WTO*. (PhD), York University.
- Steger, D. P. (2008). Introduction to the Mini-Symposium on Transparency in the WTO. *Journal of International Economic Law*, 11(4), 705-715.
- USTR. (2015). 2015 Report on the Implementation and Enforcement of Russia's WTO Commitments. *United States Trade Representative, December 2015*.
- Wolfe, R. (2013). *Letting the Sun Shine in at the WTO: How Transparency Brings the Trading System to Life*. Staff Working Paper ERDS-2013-03. World Trade Organization. Economics Research and Statistics Division, 06 March 2013. Retrieved from
- WTO. (2010). The WTO Agreements Series. Sanitary and Phytosanitary Measures, Revised 2010.
- WTO. (2011). Procedural Manual, SPS National Notification Authorities & SPS National Enquiry Points, WTO-Secretariate, February 2011.
- WTO. (2014). The WTO Agreements Series. Technical Barriers to Trade. Revised 2014.
- WTO. (2015). Analysis of the Replies to the Questionnaire on Transparency under the SPS Agreement. Committee on Sanitary and Phytosanitary Measures. 20 March 2015, G/SPS/GEN/1402.
- WTO. (2016). WTO Annual Report 2016.

Vedlegg 1 Format og retningslinjer for TBT-notifikasjoner

3 Format and Guidelines for Notification Procedures for Draft Technical Regulations and Conformity Assessment Procedures

Item	Description
1. Notifying Member	Government, including the competent authorities of the European Union, which has acceded to the Agreement and which is making the notification; if applicable, name of local government involved Articles 3.2 and 7.2).
2. Agency responsible	Body elaborating a proposal for or promulgating a technical regulation or procedures for assessment of conformity. The authority or agency designated to handle comments regarding the specific notification shall be indicated if different from above.
3. Notified under²	Relevant provision of the Agreement: Article 2.9.2: proposed technical regulation by central government body; Article 2.10.1: technical regulation adopted for urgent problems by central government body; Article 3.2: proposed technical regulation or technical regulation adopted for urgent problems by local government (on the level directly below that of the central government); Article 5.6.2: proposed procedures for assessment of conformity by central government body; Article 5.7.1: conformity assessment procedure adopted for urgent problems by central government body; Article 7.2: proposed procedure for assessment of conformity or conformity assessment procedure adopted for urgent problems by local government (on the level directly below that of the central government)

² Notifiers are requested to check the relevant box or indicate relevant information under "other".

Item	Description
	<p>Other Articles under which notification can arise in cases of urgency set out in those Articles are:</p> <p>Article 8.1: adopted procedures for assessment of conformity by non-governmental body,</p> <p>Article 9.2: adopted procedures for assessment of conformity by international or regional organization.</p>
4. Products covered	<p>HS or CCCN (chapter or heading and number) where applicable. National tariff heading if different from HS or CCCN. ICS numbers may be provided in addition, where applicable. A clear description is important for an understanding of the notification by delegations and translators. Abbreviations should be avoided.</p>
5. Title and number of pages	<p>Title of the proposed or adopted technical regulation or procedure for the assessment of conformity that is notified. Number of pages in the notified document. The language(s) in which notified documents are available. If a translation of the document is planned, this should be indicated. If a translated summary is available, this too should be indicated.</p>
6. Description of content	<p>An abstract of the proposed or adopted technical regulation or procedures for assessment of conformity clearly indicating its content. A clear comprehensible description stating the main features of the proposed or adopted technical regulation or procedures for assessment of conformity is important for an understanding of the notification by delegations and translators. Abbreviations should be avoided.</p>
7. Objective and rationale, including the nature of urgent problems where applicable	<p>For instance: health, safety, national security, ... etc.</p>

Item	Description
8. Relevant documents	(1) Publication where notice appears, including date and reference number; (2) Proposal and basic document (with specific reference number or other identification) to which proposal refers; (3) Publication in which proposal will appear when adopted; (4) Whenever practicable, give reference to relevant international standard. If it is necessary to charge for documents supplied, this fact should be indicated.
9. Proposed dates of adoption and entry into force	The date when the technical regulation or procedures for assessment of conformity is expected to be adopted, and the date from which the requirements in the technical regulation or procedures for assessment of conformity are proposed or decided to enter into force, taking into consideration the provisions of Article 2.12.
10. Final date for comments	The date by which Members may submit comments in accordance with Articles 2.9.4, 2.10.3, 3.1 (in relation to 2.9.4 and 2.10.3), 5.6.4, 5.7.3 and 7.1 (in relation to 5.6.4 and 5.7.3) of the Agreement. A specific date should be indicated. The Committee has recommended a normal time limit for comments on notifications of 60 days. Any Member which is able to provide a time limit beyond 60 days is encouraged to do so. Members are encouraged to advise of any extension to the final date for comments.
11. Texts available from³	If available from national enquiry point, put a cross in the box provided. If available from another body, give its address, e-mail, telex and telefax number. If available in a web-site, provide the web-site address. Such indications should not in any way discharge the relevant enquiry point of its responsibilities under the provisions of Article 10 of the Agreement.

³ Notifiers are requested to check the relevant box or indicate relevant information under "other".